

Cognitieve Remediatie

Add-on bij IPS-Onderwijs

Dit document geeft informatie over Cognitieve Remediatie (CR) als add-on bij IPS. Het bevat informatie over de interventie CR, onderzoek, toepassing en literatuur rond CR.

Cognitieve remediatie als add-on bij IPS-O

Met cognitieve vaardigheidstraining, ook wel cognitieve remediatie (CR) genoemd, kunnen specifieke cognitieve hersenfuncties worden geoefend. Een voorbeeld van een programma voor cognitieve remediatie is het programma CIRCuiTS, een computerprogramma met oefeningen die zich afspelen rond dagelijkse activiteiten in een dorp.

Vaardigheden die getraind worden zijn het geheugen, aandacht, plannen en het schakelen tussen verschillende onderwerpen. Het zijn vaardigheden die cliënten in het gewone leven nodig hebben. De training op de computer wordt begeleid door een therapeut. Om de training te laten slagen is het van belang ook thuis de vaardigheden te blijven oefenen.

Onderzoek in Nederland

De toevoeging van cognitieve remediatie (CR) aan IPS is wetenschappelijk onderzocht en effectief gebleken. Over de effectiviteit van CR in combinatie met IPS en de implementatie van CR en IPS in de Nederlandse context zijn de afgelopen jaren verschillende artikelen verschenen:

Effect van IPS + CR: Schizophrenia Research Volume 236, October 2021, pp. 115-122.

DOI: <https://doi.org/10.1016/j.schres.2021.07.025>

Implementatie IPS + CR: Psychiatric Services, Volume 72, Issue 10, October 2021, pp. 1168-1177.

DOI: <https://doi.org/10.1176/appi.ps.201900342>

Effect rehabilitatie + CR: Psychological Medicine, Volume 49, Issue 9, July 2019, pp. 1414-1425.

DOI: <https://doi.org/10.1017/S003329171800418X>

Toepassing in Nederland

Internationaal zijn veel verschillende programma's voor cognitieve vaardigheidstraining beschikbaar. Onderstaand digitale programma is beschikbaar in het Nederlands:

- **Circuits**: Computerized Interactive Remediation of Cognition – Training for Schizophrenia, ontwikkeld door Kings College in Londen en vertaald in het Nederlands door Kenniscentrum Phrenos en het Trimbos-instituut. Op de website van IPS-O vind je hiervoor:
 - Een informatiefolder voor cliënten uit het eerder onderzoek naar effect van IPS + CR
 - De uitleg en instructie voor deelname aan Circuits voor cliënten
 - De Circuits handleiding voor therapeuten

Via Kings College (circuits@kcl.ac.uk) kan een licentie voor het computer programma worden gekocht en een Engelstalige online training voor therapeuten worden gevolgd.

Meer informatie over de training om het CR programma te kunnen begeleiden en over de aanschaf van een licentie voor het CR programma is te vinden via de volgende link: [HOME | Digital Therapy | CIRCuITS Therapy Information](#)

Eventueel kan een aanbod voor een Nederlandstalige in-company training worden georganiseerd en kunnen we mogelijkheden onderzoeken om gezamenlijk een licentie aan te schaffen. Neem voor deze verschillende mogelijkheden contact op met: dduin@kcphrenos.nl.

Literatuur internationaal

Bowie, C. R., Bell, M. D., Fiszdon, J. M., Johannesen, J. K., Lindenmayer, J.-P., McGurk, S. R., Medalia, A. A., Penadés, R., Saperstein, A. M., Twamley, E. W., Ueland, T., & Wykes, T. (2021). Cognitive remediation for schizophrenia: An expert working group white paper on core techniques. *Schizophrenia Research*, 215, 49–53. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2019.10.047>

Cella, M., Price, T., Corboy, H., Onwumere, J., Shergill, S., & Preti, A. (2020). Cognitive remediation for inpatients with psychosis: a systematic review and meta-analysis. *Psychological Medicine*, 50(7), 1062–1076. <https://doi.org/10.1017/s0033291720000872>

Cella, M., & Wykes, T. (2019). The nuts and bolts of Cognitive Remediation: Exploring how different training components relate to cognitive and functional gains. *Schizophrenia Research*, 203, 12–16. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2017.09.012>

Cella, M., Reeder, C., & Wykes T. (2015). Lessons learnt? The importance of metacognition and its implications for Cognitive Remediation in schizophrenia. *Frontiers in Psychology*, 1;6:1259.

Katz, B., Shah, P., & Meyer, D. E. (2017). How to play 20 questions with nature and lose: Reflections on 100 years of brain-training research. <https://doi.org/10.1073/pnas.1617102114>

Krabbendam, L., & Aleman, A. (2003). Cognitive rehabilitation in schizophrenia: a quantitative analysis of controlled studies. *Psychopharmacology*, 169(3–4), 376–382. <https://doi.org/10.1007/s00213-002-1326-5>

Kurtz, M. M. (2006). Symptoms versus neurocognitive skills as correlates of everyday functioning in severe mental illness. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 6(1), 47–56. <https://doi.org/10.1586/14737175.6.1.47>

Kurtz, M. M., Moberg, P. J., Gur, R. C., & Gur, R. E. (2001). Approaches to Cognitive Remediation of Neuropsychological Deficits in Schizophrenia: A Review and Meta-Analysis. *Neuropsychology Review*, 11(4), 197–210. <https://doi.org/10.1023/a:1012953108158>

Reeder C, Newton E, Frangou S, Wykes T. Which executive skills should we target to affect social functioning and symptom change? A study of a cognitive remediation therapy program (2004). *Schizophrenia Bulletin*, 30, 87-100.

Reeder, C., Smedley, N., Butt, K. et al, (2006). Cognitive predictors of social functioning improvements following cognitive remediation for schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, 32, S123-S131.

Rose, D., Wykes, T., Farrier, D., Doran, A-M., Sporle, T. and Bogner, D. (2008). What do clients think of cognitive remediation therapy? A consumer-led investigation of satisfaction and side effects. *American Journal of Psychiatric Rehabilitation*, 11, 181-204.

Twamley, E. W., Jeste, D. V., & Bellack, A. S. (2003). A review of cognitive training in schizophrenia. *Schizophrenia Bulletin*, 29(2), 359–382. <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.schbul.a007011>

Vita, A., Barlati, S., Ceraso, A., Nibbio, G., Ariu, C., Deste, G., & Wykes, T. (2021). Effectiveness, Core Elements, and Moderators of Response of Cognitive Remediation for Schizophrenia. *JAMA Psychiatry*, 78(8), 848–858. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2021.0620>

Wykes, T., Stringer, D., Boadu, J., Tinch-Taylor, R., Csipke, E., Cella, M., Pickles, A., McCrone, P., Reeder, C., Birchwood, M., Fowler, D., Greenwood, K., Johnson, S., Perez, J., Ritunnano, R., Thompson, A., Upthegrove, R., Wilson, J., Kenny, A., ... Joyce, E. M. (2023). Cognitive Remediation Works But How Should We Provide It? An Adaptive Randomized Controlled Trial of Delivery Methods Using a Patient Nominated Recovery Outcome in First Episode Participants. *Schizophrenia Bulletin*, 49(3), 614–625. <https://doi.org/10.1093/schbul/sbac214>

Wykes, T., Reeder, C., Huddy, V et al, (2012). Developing models of how cognitive improvements change functioning: Mediation, moderation and moderated mediation. *Schizophrenia Research*, 138, 88-93.

Wykes, T., & Spaulding, W. D. (2011). Thinking About the Future Cognitive Remediation Therapy--What Works and Could We Do Better? *Schizophrenia Bulletin*, 37 Suppl 2.

Wykes T, Huddy V, Cellard C, McGurk SR, Czobor P. (2011). A meta-analysis of cognitive remediation for schizophrenia: methodology and effect sizes. *American Journal of Psychiatry*, 168(5):472-85.